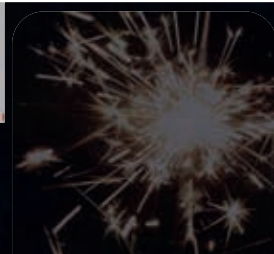

MÖRSETEKENS

Morsetekens

Morsetekens is hét magazine dat bewoners van het Morsdistrict met elkaar verbindt. Gemaakt door enthousiaste vrijwilligers uit de wijk, brengen we verhalen, nieuws en initiatieven die ertoe doen.

Wij houden je op de hoogte van alles wat er speelt in de Mors. Dat doen we niet alleen, maar samen met jou! Jouw tips, ideeën en verhalen maken het magazine compleet!

o.a.:

• Prijswinnaar puzzel	4
• Huis van de buurt	6
• 10.000 stappen	11
• Lage Mors	12
• Transvaal	14
• Bouwprojecten Hoge Mors	16
• Wijkboa	18
• Meshtastic	22
• Korstmossen	24
• Kweeklust	25
• Dieren van de Mors	26

Correspondentie

Wijkmagazine 'Morsetekens'
p/a Huis van de Buurt Morschwijk
Topaaslaan 19
2332 JC Leiden
E:info@morsetekens.nl

2025

Sluitingsdatum insturen kopij:

1^e nr: 9 februari

2^e nr: 9 mei

3^e nr: 17 augustus

4^e nr: 16 november

Versijning:

1^e nr: 10 maart

2^e nr: 9 juni

3^e nr: 22 september

4^e nr: 15 december

Versijnt in: Morsdistrict Leiden

Oplage: 4000, verspreiding ja sticker.

Website: www.morsetekens.nl

Redactie

Arjen Schouten	beheer website
Carla Koper	coördinator
Frauke Bokker	verspreiding
Remon de Jong	social media
Linda Bierman	redacteur
Rig Mutschler	redacteur
Victor Kersing	webredacteur
Yvonne Nicasie	redacteur & vormgever

Welzijnsorganisaties

Eveline Lameer	cultuurcoach
Marloes de Klerk	wijkregisseur a.i.
Jacqueline Vernooy	social worker

Stichting Vrienden van Morsetekens

Wendy Buysse	Voorzitter
Yvonne Nicasie	Penningmeester
?? Open	Secretaris

Help ons met uw donatie!

daarmee kunnen wij het magazine blijven drukken. Zie hier de QR code óf u kunt uw bijdrage o.v.v. "Stichting vrienden van Morsetekens te Leiden" overmaken aan:

NL19 SNSB 0787 8562 23. Heel erg bedankt!

Samen voor een bruisend en betrokken Morsdistrict

Welkom bij een nieuwe editie van Morsetekens en de laatste van het jaar 2024!

Ons magazine is **meer dan een blad**; het is dé plek waar verhalen, ideeën en ontwikkelingen uit onze wijk samenkomen, voor **jong en oud**. Morsetekens ontstaat dankzij de **samenwerking** van bewoners, organisaties, verenigingen én niet te vergeten onze enthousiaste vrijwilligers!

We willen in het bijzonder de **wijkverenigingen Lage Mors, Morslint en Transvaal** bedanken. Zonder hun financiële en inhoudelijke steun zou dit magazine niet bestaan. Zij vormen het kloppend hart van onze gemeenschap en zorgen ervoor dat de stem van bewoners gehoord wordt.

In deze editie nemen we je mee in alles wat er speelt in de Mors. Van **bouwprojecten** en nieuwe leidingen in de Hoge Mors tot plannen voor **vergroening en verbeteringen** in verkeersveiligheid. Maar het gaat niet alleen om plannen, ook de zorgen en ideeën van bewoners krijgen hier een plek.

Het leven in de Mors bruist! Zo lees je over het Leefstijlcafé de Mors, een inspirerende plek waar **gezondheid en welzijn** centraal staan, en het traditionele Denksportcentrum Eindejaarstoernooi, dat bewoners samenbrengt in een sfeer van sportiviteit en gezelligheid. Ook welzijnsorganisaties als **Incluzio, BUZZ en SOL** zetten zich in om onze buurt sterker en gezelliger te maken. Ondertussen stelt onze tijdelijke **wijk-BOA** zich aan je voor. Of het nu gaat om activiteiten, feestjes of gewoon genieten van het leven in de Mors; je vindt het in deze **Morsetekens**.

Met dit magazine hopen we te inspireren, informeren en verbinden. **Samen** maken we **onze wijk** sterker en leuker.

Doe je mee? We hopen nog steeds **nieuwe "Morsetekens redacteuren"** te verwelkomen in onze redactie! (zie voor de omschrijving onze website www.morsetekens.nl of meld je gewoon aan via info@morsetekens.nl en we nemen contact met je op :))

Veel leesplezier en **hele fijne feestdagen en vooral een goede jaarwisseling!**

De redactie Morsetekens

De puzzelwinnaar

Twintig mensen hebben de puzzel goed opgelost en na loting was Ralf de Groot de winnaar. Het goede woord was Olympiadehuis. Ralph was net in Parijs geweest en heeft het huis bezocht.

Ralf is geen Leidenaar, maar komt een paar keer per week vanuit Haarlem naar Leiden op bezoek bij zijn vriend. Daar leest hij ons magazine Morsetekens. Hij vindt het een mooi, informatief blad en sponsort ons ook regelmatig. Hij houdt van puzzelen en stuurt zo nu en dan de opgeloste puzzels in. Daar heeft hij ook regelmatig geluk mee. Zo heeft hij een keer als winnaar bij het Teylers Museum gedineerd, en de eerste prijs gewonnen op tv bij '1 tegen 100' met presentatrice Caroline Tensen. Je moet ook een beetje geluk hebben, zegt Ralf. Woordzoekers, cryptogrammen; alles vindt hij leuk. Hij werkt als ICT'er en heeft veel hobby's.

Hij leest graag, doet aan hardlopen en houdt van culturele uitstapjes. Als vrijwilliger werkt hij bij de vereniging van verzekeraar UNIVE en bij een woningcoöperatie denkt hij in de ledenraad mee over jaarverslagen en huurverhogingen. Hij doet mee met een netwerk voor couchsurfing, waarbij reizigers uit allerlei landen gratis bij elkaar op de bank kunnen logeren, en is actief als lid van de SP.

Ralf is blij met de boekenbon en wil daar een boek over Leiden voor kopen. Ik dank Ralf voor het leuke gesprek.

Lia van der Laan

Cultuurcoaches in de wijk

Een jaar vol verwondering en gezelligheid begint hier! In het Huis van de Buurt is er eigenlijk altijd wel wat leuks te doen, maar nog niet iedereen in de wijk weet het te vinden. Dit is een van de redenen dat we op 26 februari, in de Krokusvakantie, een groot wijkfeest organiseren! Het feest wordt gehouden in het Huis van de Buurt en is dé kans om kennis te maken met alles wat hier te doen is. Heb je ideeën voor activiteiten? Kom dan vooral even langs bij Asthar van SOL, Paul van Incluzio of een van de Cultuurcoaches tijdens een Goede Buur op donderdag!

Het nieuwe jaar komt zo snel dichterbij: dat betekent nog meer leuke samenwerkingen in de wijk! Samen met SOL gaan wij elke maand tijdens één van de Talentplaza's op woensdag, workshops verzorgen voor kinderen van 7 tot 12 jaar. Deze workshops zijn onderdeel van het Verwondermenu en hebben iedere keer een ander thema. Of jouw kind nu graag danst, knutselt of alles wil leren over het heelal...er is wat voor iedereen! Houd de SOL-kanalen in de gaten voor meer informatie over de exacte data en thema's.

Ben jij afgelopen jaar bij de feestjes van Gouwe Ouwe geweest en heb je wel behoefte aan nog een dansje in het nieuwe jaar? Dan heb je geluk! Want Gouwe Ouwe organiseert op 20 februari een groot Leids Gouwe Ouwe eindfeest in de Nobel. Houd de website van Gouwe Ouwe en het buurthuis in de gaten voor de kaart verkoop. Wij zijn er ook met ons team om samen met jullie los te gaan!

Mis dit niet!

Eveline Lameer Cultuurcoach

Bij ons kan je echt alle kanten op,
check onze vacatures en vrijwilligers-
functies:

werkenbijlibertasleiden.nl

Activiteiten

Huis van de buurt

ncluzio-Leiden

Vanaf april dit jaar ben ik, Jacqueline Vernooy, de nieuwe vrijwilligerscoach voor de wijk De Mors.

Ik werk vanuit het Huis van de Buurt Morschwijk. Na 4 jaar in Leiden -Noord in dezelfde functie ben ik inmiddels 9 maanden aan de slag in de Mors en voel me er al helemaal op mijn gemak.

Ik heb zelf vanaf mijn 25ste heel veel soorten vrijwilligerswerk gedaan, dus ik weet wat dit kan brengen: sociale contacten, netwerken, voor je cv, iets goeds doen voor de buurt en/of maatschappij. Ik heb zelfs de liefde gevonden door vrijwilligerswerk en ben daarmee al ruim 20 jaar getrouwd. Wat ik leuk vind aan het Huis van de Buurt Morschwijk is, dat we echt open staan voor iedereen en dat het een plek is om te leren en je te vermaken met allerlei activiteiten en lekker eten.

Als vrijwilligerscoach heb ik gesprekken met mensen in onze wijk die interesse hebben om vrijwilligerswerk te doen. Dat kan heel breed zijn en structureel, maar ook iets eenmaligs. Zoals taal-wandel of boodschappen-maatje in de buurt, bij het buurtcentrum of bij een van de 100 maatschappelijke organisaties in Leiden. Voor mij is van belang dat je iets gaat doen wat bij je past en waar je blij van wordt.

Wil je ook eens een gesprekje? Stuur dan een bericht naar email jvernooy@incluzio.nl of bel 06-20768524. Wil je alvast wat inspiratie en eens kijken wat voor soorten vrijwilligersvacatures er in Leiden zijn?

Kijk dan op www.leidenvrijwilligerswerk.nl

Kom gerust ook eens langs om te kijken wat je kan doen in ons Huis. Elke werkdag is er van 10:00-12.00 uur 'Klets koffie' met gratis koffie in de inloop. En elke 2 weken is er een gezellige lunch op vrijdag van 12:00-13:00 uur.

Jacqueline Vernooy Social Worker

**INCLUSIO
LEIDEN.**

Buzz
Taa

B Taal leren met hulp van BuZz

Als je in Nederland woont, is het belangrijk dat je de Nederlandse taal kan spreken, lezen en schrijven. Taal gebruik je elke dag: in de supermarkt praat je bij de kassa om je boodschappen af te rekenen, op straat lees je verkeersborden om te weten waar je heen moet en als je van iemand een appje krijgt, schrijf je een berichtje terug. Toch is het voor niet iedereen zo makkelijk. Veel mensen in Nederland zijn om verschillende redenen niet zo goed in taal. Dat kan bijvoorbeeld zijn omdat ze een migratieachtergrond hebben of omdat ze vroeger de taal nooit goed hebben kunnen leren op school. Maar dat je iets nog niet kan, betekent natuurlijk niet dat je het niet kan leren.

BuZz organiseert voor mensen die willen werken aan taal lessen, zoals Nederlands Leren zonder Boeken. Die activiteit is voor mensen die beginnen met het leren van de Nederlandse taal. Dat doen we dus zonder boeken, wat betekent dat we vooral veel met elkaar praten. Ook spelen we veel spelletjes, zoals te zien is op de foto. Daar speelden we memory met het thema '3 oktober'.

Zo leerden we iets over de Nederlandse taal én over wonen in Leiden. De deelnemers spelen het spel met een woordenlijst met plaatjes erbij zodat ze de woorden goed kunnen leren. Je moet als je in Leiden woont natuurlijk wel tijdens Leidens Ontzet weten wat 'haring', 'taptoe' en 'hutspot' betekent!

Nederlands Leren zonder Boeken is op dinsdagochtend in het Huis van de Buurt. Een activiteit voor gevorderden is op woensdagochtend. Nederlands Leren zonder Boeken is op dinsdagochtend in het Huis van de Buurt. Een cursus voor gevorderden is op woensdagochtend.

Wil je meer weten over taal of meedoen met een van de activiteiten? Of wil je taalvrijwilliger worden bij een van de activiteiten? Bel Nynke van BuZZ op 0625408839.

Nynke Raaphorst BuZZ

Sol: Nieuwe activiteiten en collega's!

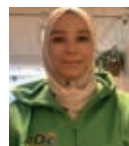
SOL biedt allerlei gave activiteiten voor jongeren van 4 tot 27 jaar oud en ondersteunt ouders met laagdrempelige opvoedondersteuning. Na de herfstvakantie hebben we ons team versterkt met nieuwe collega's en zijn we gestart met een vernieuwde programmering, zodat we nog beter kunnen inspelen op de behoeften in de wijk.

We nodigen iedereen uit om deel te nemen aan onze activiteiten en om kennis te maken met ons team van SOL (Samen Ondernemend Leren). We zijn actief in de wijken Hoge Mors, Lage Mors en Transvaal.

Bekijk ons volledige programma op solnetwerk.nl/leiden en volg ons op Facebook (SOL Leiden) en Instagram (@stichtingsol.leiden).

Heb je vragen? Neem gerust contact op met onze community builder Souhailla via telefoonnummer 06-43461581 of kom langs in het buurthuis!

Souhailla Hadje

3^e Denksport Eindejaarstoernooi

Beste denksporters en belangstellenden,

Na de succesvolle toernooien in de afgelopen 2 jaar kan een nieuwe editie in 2024 niet uitblijven! De naam is veranderd, maar het doel blijft hetzelfde: tijdens een gezellige middag je favoriete denksport beoefenen onder genot van een oliebol. Het Denksportcentrum Leiden wil het jaar feestelijk afsluiten met alle denksporters in de regio Leiden. Wij nodigen jullie uit voor een gezamenlijke denksportmiddag op zondag **29-12-2024 a.s.**

Voel je welkom! Niet alleen alle denksporters die spelen bij het Denksportcentrum Leiden zijn welkom. Alle bridgers, dammers, schakers en go spelers in de regio Leiden zijn uitgenodigd. Of ze nu spelen bij een vereniging, in het buurthuis of thuis aan de eettafel. Iedereen is van harte welkom! En...er zijn diverse leuke prijzen voor de verschillende denksporten en categorieën!

Programma 29 december 2024

13:00 – 13:25 uur: Binnenkomst

13:30 – 16:30 uur: Denksport toernooi

Je speelt een toernooi in je eigen denksport waarbij we de volgende formule gebruiken. Dit is wél onder voorbehoud van het aantal deelnemers en verschillen in speelsterkte.

- Bridge: Parenwedstrijd in één of meerdere lijnen van 5-6 ronden van 4 spellen
- Bridge beginnersgroep: Parenwedstrijd 4-5

ronden van 3 spellen

- Dammen: Zwitsers, tijd: 5 minuten + 5 sec/zet
- Go: Toernooi van 3 ronden
- Schaken: Rapidtoernooi, speeltempo: 10-20 min + 5-10s/zet

16:30 uur: Prijsuitreiking vrijwilligers van het jaar

De Stichting Denksport Leiden wil bij dit evenement een drietal top-vrijwilligers bedanken, die zich in het afgelopen jaar ingezet hebben voor het Denksportcentrum.

16:40 uur: Prijsuitreiking denksport toernooien

18.00 uur: Tot deze tijd kunnen jullie nog een oliebol nuttigen, gezellig borrelen en ervaringen uitwisselen met andere denksporters.

Inschrijfgeld: €5,= per persoon en €2,50 voor jeugd (t/m 17 jaar). Te betalen bij binnenkomst, pinnen en cash (graag gepast) mogelijk.

Aanmelden: Geef je op via een e-mail met onderstaande informatie naar de coördinator van jouw denksport bij voorkeur **vóór 23 december**.

- Naam speler/bridgepaar:.....
 - Denksport: Bridge / Dammen / Go / Schaken (¹)
 - Categorie speler: Club / Thuisspeler (¹)
 - Jeugd: Ja / Nee (¹)
 - Aanvullende informatie:
- <bij bridge: NBB-lidnummers>

Coördinatoren:

- Algemeen & Bridge: Leendert Paape, evenement.bcleids-doublet@gmail.com
- Dammen: Jack van der Plas, voorzitter@leidsdamgenootschap.nl
- Go: Henk van der Wal, leidsgo@gmail.com
- Schaken: Jetze Heun, secretaris@philidor.nl

We hopen op een vol en enthousiast Denksportcentrum.

Met vriendelijke groet: Promotie commissie Denksportcentrum Leiden

Locatie: Denksportcentrum Leiden

Robijnstraat 4 2332 KE Leiden

Op zondag is parkeren gratis rondom het Denksportcentrum!

Fysiotherapie
Optima Vita

Vondellaan

Fysiotherapie
Optima Vita

Robijnstraat

Fysiotherapie
Optima Vita

Schouwenhove

Afspraak maken?

Vondellaan	- info@fysiotherapievondellaan.nl
	- 071 576 17 57
Robijnstraat	- robijnstraat@optima-vita.nl
	- 071 576 87 22
Schouwenhove	- info@fysiotherapievondellaan.nl
	- 071 576 17 57

Fysiotherapie
Manuele therapie
Oedeemtherapie
Revalidatie

Sportgerelateerd
Oncologie
Fysiotherapie aan huis

FIETSKNOOPPUNTEN-TOCHT

(Totaal 39,7 km)

Blijf lekker fit en ontdek een mooie route per fiets.

Ga naar de Hoge Morsweg, LA de busbrug overen dan LA de Rijndijk op naar knooppunt 53. Daarna knooppunt 90, links van je is landgoed Ter Wadding. Dan naar 40, je blijft fietsen langs de spoorlijn, linksaf naar 85. Fietsend naar 85, rechts van je is het landgoed Rosenburgh wandelgebied) en theehuis Jansland met een kinderboerderij.

Aan het eind van dit fietspad rechtsaf de Veurseweg op, naar 86 (Knooppunt 85 rechts in bomen). Je fietst langs pannenkoekenhuis tante Tokkie. Bij van der Valk: ga rechtsaf het terrein op, eerste weg links, eerste weg rechts: aan het eind is de Natuurspeeltuin, leuk voor kinderen om daar later eens te spelen of te wandelen.

Ga terug naar de Veurseweg en vervolg naar 86. Daarna 93, 94, 95. Bij knooppunt 95, rechts is de Vogelplas, een vogelbroedgebied, je kunt eromheen wandelen en 's winters kun je daar prima

schaatsen (als er ijs ligt). Vervolg de route naar 96 over de A4, bij 96 brug over linksaf naar 25. Na 50 mtr is het 2e knooppunt 96, daar rechtsaf het fietspad op naar 25. Vanaf dit fietspad zie je schuin rechtsvoor je een soort lanceerbaan, dat is de skibaan van Snowworld.

Aan het einde van dit fietspad is knooppunt 25, ga linksaf richting 99, aan het einde van die weg LET OP: Ga met de weg mee in een bocht van 180 graden naar links, steek over en ga linksaf. Na ongeveer 20 mtr zie je links aan de overkant van de weg knooppunt 99. Ga naar knooppunt 26 richting Noord Aa, tunneltje onderdoor, daarna brug over en dan rechtsaf richting 28.

Bij 28 ga naar 27. Bij knooppunt 27, als je naar rechts gaat, ga je naar het Noord AA strand, maar ... wij gaan rechtdoor naar 83. Je komt langs boerderij Geertje, zeker een bezoek waard voor nu of later. Pas op je tijd! Je komt ook nog langs de ijsboerderij! Het fietspad volgend na Geertje is rechts ook nog een recreatiegebied. Einde fietspad bij knooppunt 83, PAS OP bij oversteken. Ga de brug over richting 84. Na 100 meter is het 2e knooppunt 83.

Bij dit 2e knooppunt 83 kun je een

verkorte route naar huis nemen, zie verkorte route. Bij dit knooppunt 2e knooppunt 83 vervolg routenaar 82, 81 en 15, je komt dan langs ijsboerderij de Jong. Wat te doen???

Dat hoeft geen toelichting!

Bij 15 ga naar 26 en daarna naar 73. Links passeer je dan de kaasboerderij Captein. Bij de molen (is 73) linksaf naar 50, daarna 72. LET OP: Na rechts/links zit je op een autoweg, neem links het fietspad!! Je gaat uiteindelijk weer over de A4, daarna bocht naar rechts, brug over en linksaf het Boerenpad op. Na hoge brug bij 72, linksaf het asfalt fietspad naar 9. Bij 9 de Lammbrug over en op eigen gelegenheid naar huis fietsen.

Verkorte route bij 2e knooppunt 83:

Met deze verkorting mis je de ijsboerderij, maar ben je wel sneller thuis: Ga richting 84, na het tunneltje ga je naar rechts. Bij de splitsing van het fietspad houdt rechts aan en blijf de weg vervolgen richting Leiden.

Ton Zeilstra

10.000 stappen

De gouden norm voor bewegen?

Velen van ons zullen dit wel herkennen: nog net even dat extra blokje om want dan bereiken we de 10.000 stappen per dag. Deze norm is in de jaren '60 van de vorige eeuw overgewaaid uit Japan, simpelweg omdat de eerste stappenteller een tienduizend-stappen-meter was! Dat heeft niks met wetenschappelijk bewijs te maken.

Wat we nu wél weten is dat de norm van 10.000 stappen alles behalve heilig is. Bewegen is gezond, dat staat voorop. Maar onderzoekers van het Radboud-UMC hebben laatst een aantal interessante uitkomsten van hun onderzoek gepubliceerd.

Zo is er wetenschappelijk bewijs dat de kans op vroegtijdig overlijden bij meer dan 8800 stappen per dag niet verder afneemt. Voor hart- en vaatziekten is dit al bij ruim 7100 stappen het geval.

Wat een leuke bijkomstigheid is: vanaf maar 2500 stappen per dag worden al gezondheidsvoordelen aangetoond! Daarnaast wordt er bij elke extra vijfhonderd stappen (dus bovenop de 2500) ook extra gezondheidswinst aangetoond! En dat is heel positief, want we weten dat 8800 stappen per dag echt niet voor iedereen haalbaar is.

Er worden geen verschillen gevonden tussen mannen en vrouwen, terwijl de wandelsnelheid wel uitmaakt. Sneller lopen is beter, ongeacht het totaal aantal stappen per dag.

Dus... na 8800 stappen moet ik vooral stoppen met lopen? Nee! In deze studie is gekeken naar de invloed op sterfte en hart- en vaatziekten.

Terwijl wandelen ook een grote impact heeft op een betere slaapkwaliteit en mentale gezondheid!

Vind je dit een interessant artikel?

In de Mors wordt sinds kort een leefstijlcafé georganiseerd door verschillende zorgprofessionals uit de buurt (huisartsen, fysiotherapeuten, apothekers en diëtisten)!

Op 15 januari 2025 en 5 maart 2025 staan de volgende bijeenkomsten georganiseerd. U krijgt informatie over verschillende onderwerpen zoals slaap, voeding, beweging en zingeving. Ook uw vragen naar aanleiding van deze onderwerpen komen aan bod.

Tijdstip: 19:00 - 21:00 uur,

Locatie: ROC Mondriaan, Storm Buysingstraat 18-C!

De toegang is gratis en aanmelding niet noodzakelijk.

Heeft u vragen of een leuk idee naar aanleiding van dit artikel? We zijn per mail bereikbaar op: leefstijlcafemors@gmail.com. We hopen ook u te mogen inspireren op één van de avonden!

Daan Hoogervorst (fysiotherapeut), Fleur van Gelder (apotheker), Angelique Meskers (huisarts)

Bron van het wetenschappelijk bewijs:

Relationship of Daily Step Counts to All-Cause Mortality and Cardiovascular Events. N.A. Stens, E.A. Bakker, A. Mañas, L.M. Buffart, F.B. Ortega, D. Lee, P.D. Thompson, D.H.J. Thijsen, T.M.H. Eijssvogels. DOI:10.1016/j.jacc.2023.07.029.

WV Lage Mors

Ondersteun ons om naar de Raad van State te gaan. Woensdag 6 november hebben de leden van Wijkvereniging Lage Mors besloten om i.s.m. SOS Mors naar de Raad van State te gaan over het bestemmingsplan van Vondel en de Zwaan. Dit werd besloten in een buitengewone algemene ledenvergadering.

Waarom?

Afgelopen jaren zetten de wijkvereniging en actiecomité SOS Mors zich in om een mooi woonproject toe te voegen aan onze wijk. Woningen zijn broodnodig, maar wel toekomstbestendige woningen. Wij vinden dat de huidige plannen niet toekomstbestendig zijn en dat de gemeente zich niet aan de eigen afspraken houdt: de torens worden breder dan in de gebiedsvisie staan, de noodzaak van 70m hoogte is niet aangetoond, te veel windhinder op de fietspaden eromheen, groen in het bestemmingsplan kan ook een parkeerplaats worden, te weinig parkeerplaatsen voor toekomstige bewoners en bezoekers, waardoor verwachte parkeeroverlast in de wijk. Afgelopen 10 oktober is het bestemmingsplan vastgesteld door de gemeenteraad. We kunnen tot 12 december bezwaar maken tegen het plan bij de Raad van State.

Hoe kan je ons helpen?

Naar de Raad van State gaan kost geld. Wij schatten de kosten op ongeveer € 32.000,-. Dat geld heeft de wijkvereniging niet en zonder dit geld kunnen we niet doorgaan met onze zaak. Er zijn twee manieren hoe jij ons kan helpen:

1) Doe een donatie

Via onze website kun je een donatie doen aan de Wijkvereniging: www.wvlagemors.nl. Hiermee kunnen we expertiserapporten laten opstellen ter ondersteuning van onze bezwaren. We hopen de donaties ook te kunnen gebruiken om de mensen die hun eigen rechtsbijstandverzekering inzetten voor dit bezwaar en een eigen risico hebben te kunnen compenseren.

2) Word lid

Hoe meer leden de Wijkvereniging heeft, hoe sterker we staan. Je bent per persoon lid, dus ben je nog geen lid, of is je partner of kind van 18+ nog geen lid? Of je buurvrouw of andere wijkbewoner? Maak ze enthousiast om lid te worden met een eenmalige bijdrage van € 10,-.

Wil je nog meer doen?

Naar de Raad van State gaan kost veel tijd en inzet van het bestuur. Dat betekent dat sommige dingen op een lager pitje moeten. Dat willen we uiteraard niet. Heb je tijd om wat bij te dragen aan de wijk? Help mee! Email ons op wv@wvlagemors.nl

Hinder Plesmanlaan komende 3 jaar

De eerste afsluitingen van het fietspad hebben al plaatsgevonden en de bomen zijn gekapt langs de Plesmanlaan. De volledige afsluiting van voetgangers- en fietstunnel volgt in maart volgend jaar en zal circa twee jaar duren. Vanaf het 4e kwartaal van 2025 wordt het autoverkeer voor 1,5 jaar gestremd en kunnen we alleen vanaf de zeekant de wijk in via de Plesmanlaan en de wijk uit richting de

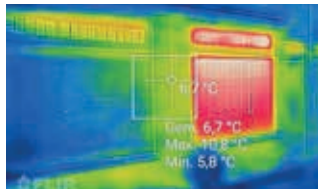

stad. Hoe de bussen zullen gaan rijden, die op deze manier niet vanaf de stad de wijk in kunnen rijden, weten we nog niet. Het hele kruispunt zal een aantal weekenden en eenmalig een hele week geheel dicht gaan. De verwachting is dat het project eind 2027 afgerond is. We zullen dus langere tijd hiervan last hebben en we gaan proberen of er nog verbeteringen mogelijk zijn in de omleidingen voor al het verkeer. Houd onze website in de gaten of download de bouwapp van Boskalis om dit project te volgen.

Warmtewandelingen

Om beter inzicht te krijgen in waar je huis warmte "lekt", nodigen we iedereen in de Lage Mors uit mee te doen aan de warmtewandelingen. We lopen op 3 en 5 februari 2025 's avonds in de wijk rond met een warmtebeeldcamera, waarop je goed kan zien welke plekken betere isolatie kunnen gebruiken. Wil je dat we ook bij jouw huis langskomen? Meld je aan via event@wvlagemors.nl en stook je huis extra warm op de avond dat we langskomen.

We zullen warme chocomel hebben, zodat iedereen buiten ook warm blijft. Wil je nog meer weten over energieverbruik in je huis, vraag dan ook meteen de Energiekit aan!

Beste bezochte Ontdekmarkt en Burendag

Zaterdag 28 september vond de Ontdekmarkt plaats in Park Kweeklust en vierden we tegelijkertijd Burendag samen met de wijkverenigingen, Incluzio en het Buurthuis. Kinderen konden kijken wat er in de sloten van Park Kweeklust allemaal voor leven te vinden is, insecten van dichtbij bekijken, stekjes

leren maken en genieten van lekkers gemaakt door buurtbewoners. Ondanks een bui af en toe, was dit de best bezochte Ontdekmarkt van Leiden! Zelfs wethouder Julius Terpstra kwam even langs. Dank aan iedereen die erbij was en het tot een succes gemaakt heeft!

Gratis reanimatiecursus

Op twee woensdagavonden in oktober konden buurtgenoten gratis leren wat een hartstilstand is, hoe deze te herkennen en hoe een AED werkt. Deze introductie werd belangeloos verzorgd door twee docenten en twee studenten van het ROC Mondriaan. Het waren twee leerzame avonden, waarbij de eerste avond zelfs een ambulance kwam voorrijden en kon laten zien hoe zij een hartstilstand kunnen behandelen. We danken de docenten en studenten van het ROC Mondriaan nogmaals van harte voor hun onbaatzuchtige inzet voor de buurt.

Halloween

Dit jaar was Halloween groter dan ooit in de Lage Mors: een eng spookkasteel bij BLOS, uitgezette routes door de Bockhorst en de wijk van 50'er jaren woningen in de Lage Mors en veel kinderen die kriskras door de buurt liepen in de meest enge uitdossingen. Volgend jaar hopelijk weer?

Bakkerij Raaphorst – 91 jaar onze bakker

Tot grote treurnis hebben we vernomen dat 'onze' eigen Bakkerij Raaphorst na 91 jaar haar deuren voorgoed zal sluiten op 31 december 2024. We willen de familie Raaphorst bedanken voor de vele jaren dat ze het middelpunt van de

wijk waren en ze een cadeau geven met alle mooie herinneringen. **Wil je de familie Raaphorst ook bedanken?** Ga naar www.wvlagemors.nl en schrijf een berichtje met een mooie herinnering en/of stuur een leuke foto in. Die verzamelen we dan allemaal in een album en bieden we aan de familie aan.

Wil je ons ondersteunen? Door lid te worden laat je zien dat je betrokken bent bij ontwikkelingen en activiteiten in de buurt. En natuurlijk word je uitgenodigd voor de jaarlijkse ledenvergadering waarin je je stem kunt laten horen. Lidmaatschap kost eenmalig € 10,-

Kijk op: www.wvlagemors.nl.

Pacellischool
 VREEDZAAM EN KLEINSCHALIG

Kennismaken? U bent van harte welkom!

DAMLAAN 22 | 2332 XH LEIDEN
 071-5760858 | PACELLI@SCOLEIDEN.NL
PACELLSCHOOL.NL

Feestelijk Transvaal

De Buurtkamer Transvaal werd op 7 september feestelijk geopend door wethouder Jermoumi. De band Morsmusic speelde en troubadour Cor van der Plas zong voor de vele aanwezige Transvalers. In de periode daarna ging Transvaal nog even door met feesten.

Zomerfeest Transvaal II

Transvaal II vierde het zomerfeest op het speel- en sportpleintje aan het eind van de Wetstraat. De middag met spelletjes, hapjes en drankjes werd door de kinderen afgesloten met een optreden. Na de door de bewoners gemaakte en meege-
 nomen maaltijd ging de vlam in de pan met een spetterend swingfeest. Voor de volwassenen was meteen duidelijk dat dit een jaarlijkse traditie moest worden. Sommige kinderen gingen verder: Mam, kunnen we dit niet iedere week doen?

Buurtkamer

De activiteiten in de Buurtkamer komen langzaam op gang. De eerste activiteiten voor volwassenen zijn georganiseerd, met een koffieochtend op dinsdagen van 10:30 tot 12:00 en op de maandagmiddag afwisselende activiteiten als

klaverjassen en sjoelen.

De kinderen weten de buurtkamer steeds beter te vinden en luiden schoolvakanties in met een knutselmiddag. Na de ruilmiddag van de AHdierenplaatjes konden alle kinderen naar huis met een volledige serie.

Wil je tenminste 1 ochtend, middag of avond per maand iets doen met en voor kinderen of volwassenen? Bij één van de al lopende initiatieven of heb je zelf een idee voor een activiteit? Geef je dan op om activiteiten in de buurtkamer te begeleiden via bestuur@transvaalleiden.nl. Of kom voor je eigen plezier eens kijken.

Armin en Jochem

Helemaal onverwacht kreeg Transvaal een feestje cadeau toen op 3 oktober Armin van Buuren en Jochem Meijer een show gaven op het dak van de Morspoortgarage. Het was door heel Transvaal I en II te horen en aardig wat Transvalers zijn bij de Morspoort mee gaan hossen.

Sint Maarten

Sint Maarten wordt in Transvaal II al jaren gevierd. Een dag vóór 11-11 konden kinderen voor het eerst in de Buurtkamer hun lampionnen maken. Er trokken grote groepen kinderen langs de huizen met hun liedjes over 'jongens met sokjes aan' en een vaak al flink gevulde snoepzak. In de buurtapp gingen foto's en filmpjes rond. Vooral de foto van Ander trok de aandacht: het leek wel of de foto was ingetekend, maar dat klopte niet. Ander was echt zelf een levende lampion. Hulde aan zijn creatieve ouders!

Rig Mutschler

Bouwprojecten Hoge Mors

Op dit moment zijn er in dit deel van Leiden geen discussies over lopende bouwplannen en aanpassingen in de openbare ruimte. Ook staan eventuele nieuwe projecten nog op de achtergrond. Maar juist als het rustig is, kan het geen kwaad om de voortgang van de projecten in dit jaar eens onder de loep te nemen. Een vorm van algemene 'Eindejaars-inventarisatie van 2024'.

Welke projecten waren er in het afgelopen jaar in de Hoge Mors? Een overzicht in willekeurige volgorde:

De nieuwbouw van woningen op de hoek **Haagsche Schouwweg / Hoge Morsweg**. De bouw hiervan is helemaal klaar en nieuwe bewoners zijn er al ingetrokken. Dit bijzondere bouwblok met zijn aangepaste groene randen ziet er mooi uit. Door het behoud van het hogere groen langs de randen is het niet eens 'opvallend' nieuw.

De geplande aanpassingen van het terrein tussen de Smaragdlaan en de Haagsche Schouwweg met de sportvelden incl. de sloop van de **3 oktoberhal**. Dit betreft een groot project met de nodige verschuivingen van sportvelden, paden en groen. Grote delen van het groen worden ingericht t.b.v. actieve-vrijtijds-recreatie voor jong en oud. De start en uitvoering van dit project wordt voor een belangrijk deel bepaald door het moment van de sloop van de hal. Vanwege toezeggingen door de gemeenteraad van Leiden aan het COA zal de uitvoering van dit

project nog wel even op zich laten wachten. Op dit moment zou de sloop van de hal pas eind 2025 plaatsvinden. Dus een start van dit project op zijn vroegst in 2026?

De woningbouw in de **Turkooislaan**. De voorbereiding van dit project is voor menigeen intensief geweest. Via veelvuldig overleg hebben de omwonenden aanpassingen aan het plan voor elkaar gekregen. Het appartementengebouw wordt een meer open blok, wat beter in de smaak valt. De discussie met betrekking tot het aantal benodigde parkeerplaatsen ten opzichte van het aantal beschikbare parkeerplaatsen in de directe nabijheid is nog niet afgerond. De huidige omwonenden zijn niet tevreden met dat deel van het plan. De praktijk zal laten zien hoe één en ander zal uitpakken. De bouw verloopt voorspoedig en zal eind november 2024 haar hoogste punt bereiken. De geplande oplevering zal in het najaar van 2025 plaatsvinden.

De nieuwe woningen en **De Robijn** op het terrein van Libertas. Dit project van drie appartementsgebouwen, 15 eengezinswoningen en het geriatriesch centrum is medio 2024 opgeleverd. Alle huizen zijn inmiddels bewoond. De bestrating is compleet gedaan. Het groen grotendeels. De omwonenden hadden tijdens het overleg met de bouwfirmade Nijs in de zomer van 2023 aangegeven het zonde te vinden als het oude groene hoekje zou verdwijnen. Er zouden op de hoeken van de Carneoolstraat / Robijnstraat stenen plantenbakken komen en de al jaren bestaande driehoek groen zou worden

verwijderd. Jammer voor het daar aanwezige ecosysteem. Men heeft geluisterd naar deze wensen, waardoor dit deel van de nieuwbouw nog niet is uitgevoerd. De eerste stap is nu dat de gemeente tijdens het huidige groenseizoen in 2024 deze stukken groen een goede onderhoudsbeurt geeft. Hierna kan De Nijs een aangepast groen ontwerp uitvoeren met minder bestrating en meer groen, waarover overleg is met omwonenden en gemeente. Dit zal in 2025 gebeuren.

In dat nieuwbouwproject ontbreekt nu ook nog de openbare verlichting. Dit is ook de gemeente een doorn in het oog. Hoezo is dat nog niet klaar. Eén reden was dat de onderdelen gewoon niet aangeleverd werden. Maar de belangrijkste oorzaak was dat men niet tijdig kon aansluiten op het elektranet door Liander. Ook in de Mors is dat een groot probleem. De gemeente probeert hierin te ondersteunen, zodat het sneller gaat. Nu hoopt men dat dit voor het eind van het jaar 2024 eindelijk opgelost kan worden.

De bouwlocatie **Werninkterrein**. Dit plan 'Wernink' staat op dit moment 'on hold'. De gemeente kwam er met de ontwikkelaar niet uit. De ontwikkelaar heeft nu de samenwerking gezocht met een andere ontwikkelaar. De gemeente voert nu met deze nieuwe gesprekspartner/ontwikkelcombinatie de gesprekken. Ze onderzoeken samen hoe er wel een haalbaar project van gemaakt kan worden. Als dit project weer opstart, zal de gemeente ons daarover inlichten.

De rioolvervanging en herinrichting van het openbaar gebied Hoge Mors (ook bekend als de Edelstenenbuurt). In juni 2024 is er voor het laatst bij alle bewoners van de Hoge Mors een 'Nieuwsbrief Hoge Mors' bezorgd. Intussen is er al het nodige werk verzet op de **drie pleinen van Hoge Mors**

fase 1.

De bestratingswerkzaamheden op het Diamantplein zijn voor de feestdagen klaar. In december worden de beplanting en de nieuwe bomen aangebracht in de plantvakken. De bestratingswerkzaamheden aan de Onyxstraat zijn eind november klaar. De beplanting en de nieuwe bomen worden in december aangebracht. In december krijgt het Granaatplein een brug vanaf de Azurietkade. Daarna, tussen januari en april 2025, krijgt ook dit plein een nieuwe inrichting.

De aannemer zorgt ervoor dat het terras van Deksel in april in gebruik kan worden genomen. Er wordt ook een moestuin 'De Punica oase' aangelegd. Die zal worden onderhouden door bewoners die zich hiervoor hebben opgegeven. De medewerkers van Deksel gaan hier kruiden en munt kweken voor het restaurant. Als u de voortgang hiervan wilt volgen, kunt u de drie pleinen natuurlijk bezoeken. Maar ook digitaal is er gemakkelijk informatie te vinden.

De app 'Duurzame wijkvernieuwingen Leiden' kunt u op twee manieren downloaden; scan met uw mobiele telefoon bijgaande **QR-code en zoek 'Duurzame wijkvernieuwing'** op in de App Store Externe link of Google Play Store Externe link.

Klik in de app het project 'Hoge Mors fase 1' aan en klik op het sterretje. Geef aan dat u meldingen wilt ontvangen door het schuifje naar rechts te schuiven. Zo krijgt u alle informatie over het project Hoge Mors fase 1.

Fase 2 en 3 van het project gaan in de tweede helft van 2025 van start. Ook deze fasen kunt u straks volgen in dezelfde app.

Voor Opaalstraat 1-5, waar nu onder meer Divorce housing is gevestigd, is nog steeds het idee om er een appartementen-complex te realiseren. De ontwikkelaar is daarover in gesprek met de gemeente Leiden. Daarbij gaat het er ook over dat dit gebouw goed ingepast wordt in de plannen rondom het wegnen en de veiligheid. De gemeente denkt na over een andere ontsluiting van de wijk op de Dr. Lelylaan.

In de Mors wordt veel **gefietst**, naar scholen, sportclubs, van en naar het station of de binnenstad. De gemeente verwacht dat het fietsverkeer in de komende jaren toeneemt vanwege alle ontwikkelingen in de Mors. Daarom wil de gemeente voor met name de kwetsbare deelnemers de verkeersveiligheid in het verkeer verbeteren.

Veilige fietsroutes zijn belangrijk. Langs de route Smaragdlaan–Hoge Morsweg én het gedeelte Agaatlaan–Haagse Schouwweg kunnen de fietsroutes veiliger ingericht worden bijvoorbeeld met aparte fietsstroken. Want met goed ingerichte routes wordt de verkeersveiligheid verbeterd. Dat nodigt uit tot meer gebruik van de fiets. De gemeente Leiden heeft een project opgestart waarbij wordt onderzocht hoe in de beschikbare ruimte fietsroutes ingepast kunnen worden. Hopelijk kan de gemeente over al deze plannen snel meer duidelijkheid geven.

Joan Goselink met medewerking van Marloes de Klerk

foto's redactie

Waarnemend Wijkboa West

Hallo, ik ben Wesley Veenendaal, 22 jaar oud. Ik werk inmiddels 4 jaar bij de gemeente Leiden. In mijn tijd als BOA heb ik mij verder ontwikkeld en gespecialiseerd in bepaalde taken. De zaken, waar ik mij het meeste mee bezig gehouden heb, zijn: Jeugd, Markt, Alcoholwet (Horecacontroles). Daarnaast zat ik op de meldkamer om vragen te beantwoorden en meldingen uit te zetten naar collega's.

Vanaf 1 november 2024 heb ik de kans gekregen om als waarnemer de functie van Wijkboa in de wijk West op mij te nemen voor de komende 5/6 maanden. De wijken, die nu onder mij vallen, zijn de Hoge en Lage Mors, de Stevenshof, Transvaal en het Bio Science park. Dit betekent dat ik de verbinding ga zijn tussen de bewoners en de verschillende ketenpartners. Ik ben dus met regelmaat in de wijk voor een algemene ronde of verschillende overlegmomenten.

Ik vraag graag aandacht voor: Oud en Nieuw

De jaarwisseling komt eraan. Dit brengt verschillende aandachtspunten met zich mee zoals vuurwerk. We benadrukken dat het voor ons belangrijk en waardevol is wanneer er meldingen worden gemaakt van overlast door vuurwerk in de wijk. We proberen vaak deze vuurwerkmeldingen direct aan te pakken, maar dit lukt niet altijd. De personen zijn vaak na het afsteken direct weg, waardoor wij hen niet kunnen staande houden. Alle meldingen worden wel zorgvuldig geregistreerd. De verzamelde informatie wordt gedeeld met de politie, zodat we samen gericht kunnen handelen.

Zonder meldingen hierover is het voor ons moeilijk om te constateren dat er daadwerkelijk overlast van vuurwerk is en dat dit wordt afgestoken. Dit kan leiden tot de indruk dat alles rustig is.

Containers, pallets, stenen en ander brandbaar materiaal.

Ter voorbereiding op de jaarwisseling zal de afdeling Handhaving zoveel mogelijk de containers, pallets, stenen en ander brandbaar materiaal laten verwijderen. Het is belangrijk dat alle brandbare of gooibare materialen weg is. We rekenen hierbij ook op de medewerking van jullie, de bewoners. Heeft u brandbaar of gooibaar materiaal, zorg er dan voor dat dit vóór de jaarwisseling wordt weggehaald. Ziet u brandbaar materiaal liggen dat niet van u is? Meld dit dan gerust bij de gemeente via telefoonnummer 14071 of de Mijngemeente App. Wij gaan er dan voor proberen te zorgen dat dit op tijd wordt verwijderd. Zo hopen we samen ervoor te zorgen dat er sprake is van een veilige en rustige jaarwisseling.

Vragen?

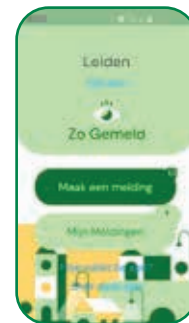
Als wijkboa zal ik regelmatig in de wijk zijn. Als u mij tegenkomt, sta ik open voor vragen en een gesprek. Ook zal ik in het begin regelmatig bij de "buurtontmoetingstafel" in Dekfels aanwezig zijn. Voor telefonisch contact met mij kan er gebeld worden naar de gemeente Leiden 14071. Vraag dan om een terugbelverzoek.

Voor algemene vragen is het fijn als u deze stelt aan de gemeente via **14071** of de 'Zo Gemeld App'. Het is ook mogelijk om de meldingen anoniem te doen.

W. Veenendaal

Buitengewoon opsporingsambtenaar

Warme thuiskomst

(althans, als de verwarming het doet ;))

Begin dit jaar zijn wij verhuisd naar de Hoge Mors, in de huidige woningmarkt een geluk dat dit is gelukt. En wat een fijn, warm welkom hebben we gekregen! Voor ons karakteriseert dit echt 'onze' wijk. Welkomstkaartje in de bus gekregen, het mogen lenen van klusmaterialen van burens, opname in de buurt-Whatsapp waarin zorg voor elkaar en zorg voor de buurt is, meehelpen met buurtonderhoud en een buurt-BBQ. Dank jullie wel!

Wat ons ook direct een thuisgevoel heeft gegeven bij het komen wonen in deze buurt, zijn de vriendelijke en betrokken burens die voorbij komen lopen. Tijdens de aanleg van onze tuin hebben we zelf de handen uit de mouwen gestoken, van het uitrijden van de grond tot het ingraven van de heg, gras uitrollen en het aanleggen van onze moestuin. Dit leverde veel vrolijk bekijks en interesse op. De vrolijke begroetingen en gezellige gesprekken met burens die van/naar de bus of supermarkt liepen waren een welkome afwisseling op het tuinwerk.

Het was bijzonder om van verschillende burens te horen hoe lang al en met hoeveel plezier zij in de Hoge Mors wonen! Zo hebben we al een hoop geschiedenis over de buurt geleerd, overwinningen van moestuinplantjes op de slakken met elkaar gedeeld, plantenstekjes gedeeld en zelfs voor de bestuiving van onze courgetteplant bloemen van de buurtmoestuin gekregen.

Ook de gedeelde frustraties komen natuurlijk langs: gemeente die kennis binnen afdelingen niet op orde heeft, verwarmingen die het weer niet doen, groenbeheer aannemer/gemeente...

Fijn dat we als burens ook hierin samen komen en zo nodig actie ingezet wordt!

En het laatst georganiseerde evenement was ook weer geslaagd: Halloween! Met twee straatblokken hebben we dit samen georganiseerd en we waren verrast over alle fantastische versieringen. Wat heeft iedereen dit ontzettend leuk gedaan! Alle groepjes kinderen, van de kleintjes tot ook de begeleidende volwassenen, hebben een hele gezellige avond gehad en zo de buurt weer meer ontdekt.

Nicola Imkamp

Topaz
Het hele leven telt

Wonen en leven zoals u dat wilt. Het liefst zo lang mogelijk in uw eigen huis.

**Thuis is immers een vertrouwde, veilige plek,
met een verleden, herinneringen en gewoontes.**

Wenst u zorg aan huis voor als u langdurig intensieve zorg en begeleiding nodig heeft? Met Topaz Volledig Thuis ontvangt u verpleeghuiszorg in uw eigen huis en omgeving. Als u fysio, ergo, logopedie of diëtik behandeling(en) aan huis of op locatie nodig heeft, kan Topaz360 met een team van verschillende specialisten bij u thuis komen. Samen met u kijken zij hoe u zo

lang mogelijk zelfstandig thuis kan blijven wonen. En als u het steeds lastiger vindt om thuis zelfstandig de dag door te brengen, kunt u naar een van de Ontmoetingscentra van Topaz. Hier zorgen we voor dagritme, structuur, ontmoeting en zingeving. Dat helpt om langer thuis te blijven wonen.

www.topaz.nl

Meshtastic in de Mors

Heeft u het al gemerkt? Er is een nieuwe hype aan de gang. Met name onder scholieren, studenten en andere mensen die van elektronische speeldingetjes houden. Het gaat om heel kleine doosjes met een klein antennetje er aan. Soms is er een klein schermje maar meestal moeten ze bediend worden met de telefoon, laptop of thuiscomputer.

Wat het dan doet zou u dan wel willen weten. Nou, zo'n doosje stelt zich meteen heel sociaal op, er is niemand de baas. Zodra je het aanzet gaat het op zoek naar burens, dezelfde soort doosjes die in de buurt zijn. Het zendt daartoe signaaltjes uit en vervolgens gaat het een tijdje luisteren naar antwoorden. Als er een antwoord komt wisselen de doosjes elkaars gegevens uit en gaan weer op zoek naar andere burens. Dat proces herhaalt het keer op keer, de hele dag door als je ze aan laat staan. Je kunt op een kaartje zien hoe het netwerk langzaam groeit. Omdat elk doosje weer verbonden is met andere doosjes kun je in ieder geval grote delen van Nederland bereiken. Kijk maar eens op het kaartje hieronder;

als je goed kijkt zie je dat er in de Mors ook een paar actief zijn. Nou mooi toch, zo'n "goede buur"-netwerk van doosjes.

Maar heb je er vervolgens nog wat aan?

En wat voor gegevens wisselen ze eigenlijk uit? Of is dat geheim?

In ieder geval wisselen de doosjes informatie uit over hun positie, over de

sterkte van signalen en over wie zij als burens hebben. Daarnaast kunnen er over het

netwerk berichten verstuurd worden.

Berichtjes zoals we vroeger wel veel via

SMS verstuurd kunnen gemakkelijk

over dit netwerk. Grotere bestanden en

beeldplaatjes kan wel, men zoekt nog

naar manieren om dat efficiënt te doen.

Wie de berichten kan lezen hangt af van

hoe je ze versleutelt. De sleutel kun je

bijvoorbeeld met behulp van een QR delen

met anderen die je berichten mogen lezen

en die jij van hen mag ontvangen. Het is

misschien niet veilig genoeg om geheim

te houden – hoewel de versleuteling best uitgebreid is – maar

privacy kan in ieder geval gewaarborgd

blijven. Voorwaarde is dan wel, dat jij en de

andere sleutelbezitters voorzichtig omgaan

met die sleutel.

Goh, zal u zeggen, leuk dat er weer een nieuw soort speeltje is om berichtjes mee uit te wisselen. Maar we hebben toch al heel wat mogelijkheden met de telefoon of met de computer? Natuurlijk bestaan er veel betere methoden, maar daar gaat het bij Meshtastic

niet om. Het belangrijke is, dat voor dit communicatienetwerk geen voorzieningen nodig zijn zoals voor telefoons, denk maar aan al die antennemasten op flatgebouwen. Het internet is niet nodig, dus geen koper- of glasvezelkabels. Helemaal niets van dat alles! De doosjes werken op oplaadbare batterijen en/of op zonlicht. Windenergie kan ook nog als dat handig is. Het netwerk blijft bestaan als de elektriciteitsvoorziening uitvalt. En realiseert u zich, zodra ergens geen elektriciteit meer is vallen alle algemeen beschikbare communicatiemiddelen uit. Je mobieltje kan gewoon opeens niets meer! Er zijn wel satelliettelefoons, daar zou het wel mee kunnen. Die heeft echter lang niet iedereen en bovendien is de batterij vrij snel leeg ... en dan?

Het netwerk is uitermate geschikt om achter de hand te hebben bij ramptoestanden. Nou denk je misschien: dat zal hier niet zo snel gebeuren. Dat dachten die mensen een paar jaar geleden in Limburg ook toen de Geul heftig overstroomde. En als je een beetje naar het nieuws luistert dan ontkom je niet aan het idee dat het hier ook wel eens mis kan gaan. Dan is het toch handig als er een flink aantal van die doosjes hier en daar verspreid zijn zodat mensen reddingsdiensten kunnen vertellen waar ze heen moeten. Tot op heden, zoals bijvoorbeeld tijdens de laatste watersnoodramp en bij de recente orkanen in Florida, verzorgen radiozendamateurs die rol. Maar daar zijn er steeds minder van. De doosjes kosten maar een habbekrats en kunnen dus makkelijk verdeeld worden over een stad.

Dan is het toch goed als er al wat mensen zijn die weten hoe met zo'n doosje om te gaan? Misschien iets om over na te denken ... Meer weten? Kijk dan op www.meshtastic.org.
Ger Koper

Een BSO gewoon voor kinderen!

Bij ons staat het kind centraal. Bij BSO Speelland geloven we dat elk kind uniek is en het recht heeft om zich op zijn eigen tempo te ontwikkelen. We streven ernaar om een omgeving te creëren waarin kinderen zich veilig, geaccepteerd en gewaardeerd voelen.

Kortom; een plek die gewoon voor kinderen is.

Chi Kung - Tai Chi

Slowfood for body and mind

www.taichileiden.nl

06-29518441

Korstmossen

Meestal lopen we eraan voorbij. En áls we er al naar kijken dan is dat meestal met zorg: "Wat een viezigheid!" of "Zijn ze niet schadelijk?" Ik heb het nu over korstmossen: die vlek-kerige bedekking van steen en stam. Als je er op let dan zie je ze bijna wel overal. Tenminste als ze niet weggepoetst worden! Zoals vaak: onbekend maakt onbemind. Hier worden ze kort in het zonnetje gezet. Loop bijvoorbeeld eens over het voetpad van de Robijnstraat. Daar staan zeven Hollandse linden, al vanaf de jaren zestig. Ze hebben hier de kans gekregen om tot prachtige bomen uit te groeien. De stammen zijn gegroefd en bont gekleurd met grote en kleine plakken korstmos. Als camouflagekleding, geliefd bij sommige kinderen.

Wat is een korstmos?

Het is een levend organisme dat bestaat uit een schimmel met daarbinnen een alg. Deze werken samen. Een vorm van kost en inwoning: de schimmel biedt een huis aan de alg en krijgt daarvoor voeding terug. Ze zijn van elkaar afhankelijk. Korstmossen vestigen zich op een ondergrond van steen, hout, grond of zelfs kunststof, maar veroorzaken geen schade. De bomen in de Robijnstraat hebben dus niets te vrezen, zoals wel van sommige paddenstoelen (bijvoorbeeld een Honingzwam). Die kunnen een doods aankondiging voor een boom zijn.

Variatie

Korstmossen zijn er in allerlei vormen en kleuren. Je hebt misschien wel eens die vlekken op het trottoir gezien, net kauwgom. Of in een film: de van takken neerhangende

baardmossen in een vochtig woud? Allemaal korstmossen. Het zijn dus voor de helderheid géén mossen, want dat zijn planten. De naam is daarom dus eigenlijk ongelukkig gekozen. Beter is de naam 'lichenen'; maar ja, dat is gelijk weer zo moeilijk! Het goed op naam brengen is specialistenwerk en je hebt een loep en vaak ook een microscoop nodig. Wereldwijd zijn er zo'n 12.000 soorten, waarvan er ongeveer 800 in Nederland voorkomen. Kijk maar eens rond en geniet ervan.

Belangrijk

Er is in Nederland veel onderzoek gedaan naar korstmossen: welke soorten, waar en wanneer? Zo weten we dat ze een goede aanduiding geven van milieuomstandigheden. Bij schone lucht groeien andere soorten dan wanneer er veel stikstof of zwavel in de lucht zit. Aan de verandering in soortensamenstelling op de Veluwe is bijvoorbeeld te zien dat het milieu voor de bossen daar steeds ongunstiger wordt. Dit jaar wordt er in binnensteden gekeken naar korstmossen op bomen: zij kunnen waarschijnlijk aangeven of en waar sprake is van hittestress. Met de klimaatverandering een actueel thema.

Dus

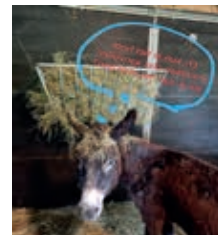
Kijk eens naar die korstmossen tijdens je wandeling; je hoeft er echt niet voor naar de Robijnstraat! Verwonder je over de grote verscheidenheid en besef dat ze geen dreiging vormen maar ons juist helpen beter zicht te krijgen op de wereld waarin we leven. Geniet ervan.

Koen van Zoest

Meet & Greet

met de ezels van Dierenweide Kweeklust

Dierenweide Kweeklust is vanwege het slechte weer in de winter helaas gesloten. Maar onze ezels Marjan en Yvonne staan te popelen om met iedereen kennis te maken. Wil jij in januari of februari ook een keer de ezels eten geven, borstelen en er een rondje mee door het park lopen? Meld je dan aan voor een Meet & Greet met ezels Marjan en Yvonne op zondag 26 januari, 2 februari of 16 februari van 10.00 - 11.30 uur. Kosten: € 5 per kind. Aanmelden via dierenweidekweeklust@gmail.com tot uiterlijk 2 dagen van tevoren. We hebben warme chocomel zodat je zelf ook warm blijft!

Ook willen we iedereen heel hartelijk bedanken die mee heeft geholpen tijdens de Bladerenopruimdag. Het was een mooie middag en er is heel veel werk verzet zodat de dieren ook nu nog van mals gras kunnen genieten. Dank jullie wel!

Dierenweide Kweeklust

De haas

Een grensgeval, letterlijk. En een twijfelgeval: want is de haas wel als een dier van de Mors te beschouwen? In Transvaal en de Lage Mors zul je ze niet zien.

Maar wie bijna dagelijks over de Plesmanlaan of Haagsche Schouwweg rijdt, kan ze wel degelijk rennend tegenkomen. Waarneming.nl gaf voor 2023 hazen op de sportvelden en in Kweeklust. Ikzelf had in 2015 een haas langs de Cruquisslaan. Helaas lieten de foto's, die ik snel schoot, alleen maar halflang gras zien.

Op Rhijnhof zijn ze dikwijls waar te nemen. September 2016 zag Koen van Zoest zelfs drie pasgeboren haasjes in een als hazenleger gebruikt grafperk. En ook in de Leeuwenhoek zijn er nog steeds hazen te observeren. Met het voller en voller worden van het Bio Science Park zal dit ook wel afnemen.

Konijnen hebben holen, maar hazen rusten in een "leger": een ondiepe kuil in lage of halfhoge begroeiing. Van afstand lijken de dieren op molshopen of aardkluiten. Hazen zijn plaatstrouw met wel een groot leefgebied. Er is geen sprake van territoria.

Ze zijn vooral actief in de schemer en het donker. Ze kunnen snelheden halen tot 65 km en daarbij plots van richting zwenken. Ook springen ze makkelijk een sloot over.

Hun voortplantingstijd loopt van december tot augustus, met

de piek in februari en maart ("rammeltijd"). Mannetjes (rammelaars) bevechten elkaar, vooral door te gaan kickboksen met hun concurrenten. Maar een onwillig vrouwtje kan ook zo'n gevecht aangaan met een hitsige man.

Hazenmoertjes kunnen tot drie nestjes per jaar voortbrengen, meestal met kleine worpen. Het zijn (anders dan konijnen) nestvlinders, die na een of twee dagen hun geboorteleger al verlaten. De eerste maand keren ze op vaste tijden terug naar hun leger om daar door moeders gezoogd te worden. Hazen kunnen wel meer dan tien jaar oud worden. Maar omdat de helft van de jongen al in het eerste jaar sterft en ook daarna de jaarlijkse sterfte hoog blijft, is de gemiddelde levensverwachting slechts één jaar. Ze hebben heel veel vijanden, waaronder vossen, grote marters. Voor de jongen ook katten, kleine marterachtigen, roofvogels en uilen. Ernstige bedreigingen zijn bovendien het verkeer en landbouwvoertuigen (voor jonge haasjes).

Hazen eten bij voorkeur kruiden en akkergewassen, inclusief knollen. Vooral in de winter ook gras. En verder vruchten, knoppen, paddenstoelen en boomschors.

Dit hele gedragspatroon zul je in de Mors maar moeilijk kunnen observeren. Daarvoor zul je dichtbij huis naar Endegeest of de Ommedijkse polder moeten.

Vanuit je stoel kun je meer te weten komen via: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/haas>

Gerard van der Klugt

**Uitgebreide service
en garantiepakket
van 5 jaar.**

*Groetjes van
het hele team!*

Morsweg 174 | 2332 ES Leiden | +3171 5313498

www.biketotaalpolanen.nl

Woordpuzzel Morsetekens december 2024

trans							toren
woon							project
thee							arts
kamp							zee
stuck							ervaring
gras							rijden
beweeg							onderwijs
zorg							plaatje
sterren							scherm
vlees							huis
over							dier
praktijk							aren
groen							bouw

Oplossing puzzel september 2024: Olympiahuis

Vul in de lege vakjes een woord in zodat het met het eerste woord een nieuw woord vormt en met het laatste weer een ander woord vormt. De letters in de rode vakjes vormen dan verticaal een woord. Stuur uw oplossing vóór **1 februari 2025** naar: info@morsetekens.nl. Onder de goede inzenders wordt een cadeaubon ter waarde van 15 euro verloot.

MÖRSETEKENS
Wijkmagazine voor de Mors Leiden